

Yttrande över betänkandet Ett starkt judiskt liv för framtida generationer – Nationell strategi för att stärka judiskt liv i Sverige 2025–2034 (SOU 2024:3)

Myndigheten för stöd till trossamfund (SST) har anmodats att yttra sig över rubricerat betänkande. Myndigheten kommenterar i detta yttrande först den kartläggning av huvudsakliga hinder och möjligheter för den judiska minoriteten att leva ett judiskt liv som utredningen haft i uppdrag att genomföra och kommenterar därefter den nationella strategin för att stärka judiskt liv i Sverige 2025–2034 som utredningen föreslår.

SST har av utredningen identifierats som en central myndighet för genomförandet av den strategi för att stärka judiskt liv i Sverige som utredningen föreslår och Myndigheten välkomnar möjligheten att bidra till att stärka förutsättningarna för judiskt liv i Sverige.

Judiskt liv i Sverige idag

SST instämmer i utredningens beskrivning av svårigheterna med att leva ett judiskt liv i Sverige. Ökade spänningar och hot har inneburit att många judar inte vågar samlas, vilket innebär ett hinder av deras religionsfrihet. SST står i regelbunden kontakt med judiska församlingar i samtal kring deras säkerhet. Utredningen slår fast att "existensen av antisemitiska föreställningar och hatbrott riktade mot judar innebär att det inte är möjligt att leva tryggt och säkert som jude i Sverige i dag." Enligt uppgifter till SST har otryggheten för den judiska församlingar ökat i och med kriget mellan Hamas och Israel

SST anser i likhet med utredningen att det är problematiskt när judar framför allt uppmärksammas i samband med Förintelsen. Många gånger är åminnelsen av Förintelsen det enda direkt och unikt kopplat till den judiska gruppen som kommuner och myndigheter uppmärksammar, medan till exempel religiösa högtider inte uppmärksammas. SST välkomnar även distinktionen utredningen gör mellan judars globala situation och den i Sverige.

Nationell strategi för att stärka judiskt liv i Sverige 2025–2034

Målsättningen med utredningen, att föreslå åtgärder i syfte att stärka förutsättningarna för judiskt liv i Sverige, kan i förlängningen minska behoven av säkerhetsåtgärder för att skydda judars rätt att utöva sin religion, men under en lång tid framöver ser SST ett behov av betydande insatser för säkerhetshöjande åtgärder för den judiska minoriteten. SST noterar att även andra grupper i Sverige är utsatta för hat och hot och likt antisemitismen

är till exempel islamofobin på frammarsch (se bland annat BRÅs rapport 2021:3 Islamofobiska hatbrott).

En stor del av det statsbidrag för säkerhetshöjande åtgärder som Kammarkollegiet tidigare fördelat har gått till judiska organisationer och när SST nu tagit över bidraget kan vi notera att behovet är fortsatt stort. Utredningen beskriver att mer stöd för den judiska minoritetens säkerhet behövs men SST noterar att ökade anslag till statsbidraget för säkerhetshöjande åtgärder i dess nuvarande form inte per automatik kommer den judiska gruppen till gagn, även om anslaget höjts under senare år, eftersom bidraget riktar sig till alla organisationer inom det civila samhället vars verksamhet påverkas av rädsla för hot, våld och trakasserier.

I utredningen föreslås att skolan i högre grad bör beakta att judiska barn har behov av ledighet på judiska helgdagar. SST delar denna syn och vill i sammanhanget även lyfta fram att skolan i högre utsträckning kan behöva ta hänsyn till andra religiösa minoriteter behov av ledigheter i samband med religiösa helgdagar.

Förslagen

Myndigheten ställer sig bakom den nationella strategi för att stärka judiska liv i Sverige som föreslås utredningen med kommenterar på några av förslagen enligt följande.

- SST ställer sig bakom förslagen kring uppföljning och utvärdering av statsbidrag för säkerhetshöjande åtgärder utifrån den judiska minoritetens behov av trygghet och säkerhet men anser att uppföljningen och utvärderingen även bör innefatta andra gruppers behov av trygghet och säkerhet.
- SST ställer sig bakom förslaget om att SST bör vara en av ett antal myndigheter som beskrivs som centrala för arbetet med att genomföra strategin för judiskt liv i Sverige, men konstaterar att det i utredningen saknas konkretion om vad detta kommer att innebära.
- SST ställer sig bakom förslaget att definitionen av konfessionella inslag i skollagen bör ses över. Myndigheten anförde i sitt yttrande över promemorian Etableringsstopp för fristående skolor och fristående fritidshem med konfessionell inriktning (U2022/01678) att ett etableringsstopp för nyetablering av konfessionella skolor och fritidshem utifrån promemorians syn på konfessionella inslag riskerar att missgynna vissa religiösa grupper.

- SST ställer sig bakom förslaget om att förstärka vården av judiska byggnader och platser genom att öronmärka 10 miljoner årligen inom bidraget för kulturmiljövård under åren 2024–2026. SST vill i detta sammanhang även påpeka att andra religiösa minoriteters - till exempel katolska kyrkans och frikyrkornas - äldre byggnader är viktiga för det svenska kulturarvet och kan behöva förstärkt stöd.

Beslut i detta ärende har fattats av direktör Isak Reichel efter föredragning av handläggare Mårten Sandmark

